

Lieta C-215/20

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2020. gada 19. maijs

Iesniedzējtiesa:

Verwaltungsgericht Wiesbaden (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 13. maijs

Prasītājs:

JV

Atbildētāja:

Bundesrepublik Deutschland

Pamatlietas priekšmets

Pasažieru datu nosūtīšanas pieļaujamība

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Savienības tiesību interpretācija, LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

- 1) Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/681 (2016. gada 27. aprīlis) par [pasažieru datu reģistra (PDR) datu izmantošanu] teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem (OV ES, 4.5.2016., L 119, 132. lpp.; turpmāk tekstā – “PDR direktīva ”), saskaņā ar kuru gaisa transporta uzņēmumi dalībvalstu izveidotajām pasažieru informācijas nodaļām nosūta apjomīgus datu reģistrus attiecībā uz visiem pasažieriem bez izņēmuma un

datu reģistri tajās nepamatoti tiek izmantoti datu bāzu un paraugu automātiskai salīdzināšanai un pēc tam tiek uzglabāti piecus gadus, ņemot vērā PDR direktīvā izvirzīto mērķi un precizitātes un samērīguma prasības, ir saderīga ar Pamattiesību hartu, it īpaši ar tās 7., 8. un 52. pantu?

2) Konkrēti:

- a) Vai PDR direktīvas 3. panta 9) punkts, skatot to kopsakarā ar PDR direktīvas II pielikumu, ciktāl tajā ir precizēts, ka jēdziens “smagi noziegumi” PDR direktīvas izpratnē nozīmē nodarījumus, kuri ir uzskaitīti PDR direktīvas II pielikumā un par kuriem var piemērot brīvības atņemšanas sodu vai ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, kura maksimālais ilgums ir vismaz trīs gadi saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem, no pietiekamas precizitātes un prasības par samērīgumu aspekta ir saderīgs ar Hartas 7. pantu un 8. pantu?
- b) Vai nosūtāmie pasažieru datu reģistra dati (turpmāk tekstā – “PDR dati”), ciktāl tie paredz nosūtīt vārdu un uzvārdu (PDR direktīvas 8. panta 1. punkta pirmais teikums, skatot to kopsakarā ar I pielikuma 4. punktu), bieži lidojošas personas informāciju (PDR direktīvas 8. panta 1. punkta pirmais teikums, skatot to kopsakarā ar I pielikuma 8. punktu) un vispārīgu piezīmju ievadīšanu laukā ar brīvi ievadāmu tekstu (PDR direktīvas 8. panta 1. punkta pirmais teikums, skatot to kopsakarā ar I pielikuma 12. punktu), ir pietiekami precīzi, lai pamatotu Hartas 7. un 8. pantā [atzīto pamattiesību] aizskārumu?
- c) Vai ar Hartas 7. un 8. pantu un PDR direktīvas mērķi ir saderīgi tas, ka papildus pasažieru datiem tiek vākti arī trešo personu dati, piemēram, ceļojumu aģentūras/ceļojuma aģenta (PDR direktīvas I pielikuma 9. punkts), personu, kas pavada nepilngadīgos (PDR direktīvas I pielikuma 12. punkts), un kopā ceļojošo ceļotāju (PDR direktīvas I pielikuma 17. punkts) dati?
- d) Vai PDR direktīva tiktāl, ciktāl saskaņā ar to tiek nosūtīti, apstrādāti un uzglabāti nepilngadīgo pasažieru PDR dati, ir saderīga ar Hartas 7., 8. un 24. pantu?
- e) Vai PDR direktīvas 8. panta 2. punkts, skatot to kopsakarā ar PDR direktīvas I pielikuma 18. punktu, saskaņā ar kuru IPI datus, pat ja tie ir identiski PDR datiem, gaisa transporta uzņēmumi nosūta dalībvalstu pasažieru informācijas nodaļām, ir saderīgs ar Hartas 8. un 52. pantu, ņemot vērā datu minimizēšanas principu?
- f) Vai PDR direktīvas 6. panta 4. punkts kā juridiskais pamats kritēriju noteikšanai, ar kuriem tiek salīdzināti datu reģistri (tā saucamie paraugi), ir pietiekams likumīgs pamatojums, kas paredzēts tiesību aktos, Hartas 8. panta 2. punkta un 52. panta, kā arī LESD 16. panta 2. punkta izpratnē?

- g) Vai ar PDR direktīvas 12. pantu tiek ierobežots Hartas 7. un 8. pantā [atzīto pamattiesību] aizskārums vēl absolūti nepieciešamajā apmērā, ja nosūtītie dati dalībvalstu pasažieru informācijas nodaļās tiek uzglabāti piecus gadus?
- h) Vai PDR direktīvas 12. panta 2. punktā paredzētās depersonalizēšanas rezultātā personas dati tiek samazināti līdz Hartas 8. un 52. pantā paredzētajam nepieciešamajam apmēram, ja šajā ziņā tas nav nekas cits kā jebkurā brīdī atkal atceļama pseidonimizācija?
- i) Vai Hartas 7., 8. un 47. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajos ir noteikta nepieciešamība, ka pasažieri, kuru datiem pasažieru datu apstrādes ietvaros tiek veikta depersonalizēšanas reversija (PDR direktīvas 12. panta 3. punkts), par to tiek informēti un tādējādi viņiem tiek dota iespēja veikt pārbaudi tiesā?
- 3) Vai PDR direktīvas 11. pants, ciktāl ar to ir atļauta PDR datu nosūtīšana trešajām valstīm, kurām nav piemērota datu aizsardzības līmeņa, ir saderīgs ar Hartas 7. un 8. pantu?
- 4) Vai ar PDR direktīvas 6. panta 4. punkta ceturto teikumu tiek nodrošināta pietiekama aizsardzība pret īpašu kategoriju personas datu apstrādi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (ES OV, 4.5.2016., L 119, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “VDAR”) 9. panta un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (ES OV, 4.5.2016., L 119, 89. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva (ES) 2016/680”), 10. panta izpratnē, ja laukā ar brīvi ievadāmu tekstu “vispārīgas piezīmes” (PDR direktīvas I pielikuma 12. punkts) var tikt nosūtītas, piemēram, vēlmes attiecībā uz maltīti, kas ļauj izdarīt secinājumus par šādiem īpašu kategoriju personas datiem?
- 5) Vai ar VDAR 13. pantu ir saderīgs tas, ka gaisa transporta uzņēmumi savā tīmekļvietnē pasažieriem norāda tikai uz transponējošo valsts likumu (šajā gadījumā – 2017. gada 6. jūnija *Gesetz über die Verarbeitung von Fluggastdaten zur Umsetzung der Richtlinie (EU) 2016/681 (Fluggastdatengesetz – FlugDaG)* [Likums par pasažieru datu apstrādi, ar ko īsteno Direktīvu (ES) 2016/680], *BGBl. I*, 1484. lpp., turpmāk tekstā – “*FlugDaG*”)?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Savienības Pamattiesību harta (turpmāk tekstā – “Harta”), 7., 8., 24., 47. un 52. pants

LESD 16. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/681 (2016. gada 27. aprīlis) par pasažieru datu reģistra (PDR) datu izmantošanu teroristu nodarījumu un smagu noziegumu novēršanai, atklāšanai, izmeklēšanai un saukšanai pie atbildības par tiem (OV 2016, L 119, 132. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV 2016, L 119, 89. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp., turpmāk tekstā – “VDAR”)

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 283, 31. lpp.)

Atbilstošās valsts tiesību normas

Gesetz über die Verarbeitung von Fluggastdaten zur Umsetzung der Richtlinie (EU) 2016/681 [Likums par pasažieru datu apstrādi, ar ko īsteno Direktīvu (ES) 2016/680] (turpmāk tekstā – “*FlugDaG*”)

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2017. gada 10. jūnijā stājās spēkā *FlugDaG*, ar kuru Vācijas tiesībās tika transponēta Direktīva 2016/681. Ar šo direktīvu tiek reglamentēta PDR datu nosūtīšana saistībā ar lidojumiem no Eiropas Savienības dalībvalstīm uz trešajām valstīm un no trešajām valstīm uz Savienības dalībvalstīm, kā arī šo datu apstrāde.
- 2 Direktīvas 2016/681 mērķis saskaņā ar tās 1. panta 2. punktu ir novērst, atklāt, izmeklēt teroristu nodarījumus un smagus noziegumus un saukt pie atbildības par tiem. Direktīvas 4. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums izveidot tā saucamās pasažieru informācijas nodaļas, kas ir atbildīgas par PDR datu vākšanu no gaisa pārvadātājiem, par šo datu glabāšanu, apstrādi un nosūtīšanu kompetentajām iestādēm, kā arī par pašu PDR datu un to apstrādes rezultātu apmaiņu. Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 8. pantu, skatot to kopsakarā ar tās I pielikumu, dalībvalstīm

visiem gaisa pārvadātājiem ir jānosaka pienākums nosūtīt noteiktu PDR datu reģistru tās dalībvalsts pasažieru informācijas nodaļām, kuras teritorijā attiecīgie lidojumi ielido vai no kuras tie izlido. Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 9. pantu dalībvalstis var savstarpēji pieprasīt un savā starpā nosūtīt PDR datus. Ievērojot Direktīvas 11. pantā paredzētos nosacījumus, ir iespējama arī datu reģistru nosūtīšana uz trešajām valstīm. Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 12. panta 2. punktu saglabātie pasažieru dati, kas ir jāuzglabā piecus gadus, pēc sešiem mēnešiem ir “jādepersonalizē”, kas nozīmē, ka tiek maskēti datu elementi, ar kuru palīdzību varētu tieši identificēt pasažieri. Tomēr šo datu elementu depersonalizēšanas reversija ir iespējama Direktīvas 2016/681 12. panta 3. punktā paredzētajos apstākļos. Direktīvas 6. pantā ir reglamentēta datu apstrāde, kas tostarp ir jāveic, automātiski tos salīdzinot ar datubāzēm un iepriekš noteiktiem kritērijiem (*FlugDaG* apzīmēti kā “paraugi”).

- 3 2019. gada 28. aprīlī prasītājs ar gaisa transporta uzņēmumu *Lufthansa* lidoja no Frankfurtes pie Mainas (Vācija) uz Bogotu (Kolumbija) un 2019. gada 7. maijā atgriezās no Riodežaneiro (Brazīlija) uz Frankfurti pie Mainas. Saistībā ar šiem lidojumiem viņš lūdz atbildētāju dzēst savus datus.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 4 Pamatlietas atrisinājums ir atkarīgs no tā, vai Direktīva 2016/681 pilnībā vai daļēji ir pretrunā Hartai. Šajā gadījumā *FlugDaG* kā transponēšanas likums nebūtu piemērojams, līdz ar to strīdīgo datu apstrāde būtu prettiesiska un pastāvētu prasītāja tiesības uz dzēšanu.

Par 1. jautājumu: vai Direktīva 2016/681 kopumā ir saderīga ar Hartu?

- 5 Direktīvā 2016/681 un *FlugDaG* paredzētās dažādās PDR datu apstrādes iejaucas Hartas 7. pantā garantēto pamattiesību uz privātās dzīves neaizskaramību aizsardzības jomā. Tas tādēļ, ka šīs tiesības attiecas uz visu informāciju, kas skar identificētu vai identificējamu fizisku personu (skat. spriedumu, 2010. gada 9. novembris, *Volker und Markus Schecke un Eifert*, C-92/09 un C-93/09, EU:C:2010:662, 52. punkts), tātad arī uz Direktīvas 2016/681 I pielikumā minēto informāciju par personām, uz kurām attiecas PDR datu apstrāde. Turklāt Direktīvā 2016/681 paredzētā PDR datu apstrāde attiecas arī uz Hartas 8. pantu tāpēc, ka tā ir personas datu apstrāde šī panta izpratnē un līdz ar to tai katrā ziņā ir jāatbilst no šī panta izrietošajām datu aizsardzības prasībām (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 123. punkts).
- 6 Saskaņā ar Tiesas judikatūru personas datu izpaušana trešajai personai, piemēram, valsts iestādei, ir iejaukšanās Hartas 7. pantā noteiktajās pamattiesībās, lai kāda būtu nosūtītās informācijas vēlāka izmantošana. Tas pats attiecas uz personas datu saglabāšanu, kā arī piekļuvi šiem datiem, lai valsts iestādes varētu tos izmantot. Šajā ziņā nav svarīgi, vai attiecīgā informācija par privāto dzīvi ir vai nav sensitīva, vai tas, ka attiecīgajām personām ir vai nav radītas iespējamās neērtības

- šīs iejaukšanās dēļ (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 124. punkts). Tas pats attiecas arī uz Hartas 8. pantu, ciktāl runa ir par personas datu apstrādi (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 126. punkts).
- 7 Hartas 7. un 8. pantā noteiktās tiesības gan nav uztveramas kā absolūtas prerogatīvas, bet gan jāaplūko saistībā ar to funkciju sabiedrībā (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 136. punkts). Šo tiesību ierobežošana var būt pilnībā pieņemama, lai sasniegtu vispārējo interešu mērķus, kuru vidū ir cīņa pret teroristu nodarījumiem un smagiem noziegumiem (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 149. punkts). Tomēr pamattiesību aizskārumam ir jābūt atbilstošam un nepieciešamam šo mērķu sasniegšanai un tie nedrīkst izrādīties nesamērīgi šī vārda šaurākā izpratnē. Turklāt atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam visiem Savienības tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot samērīguma principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējo interešu mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 138. punkts).
 - 8 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru atbilstoši samērīguma principam Savienības iestāžu tiesību aktiem ir jābūt piemērotiem attiecīgajā tiesiskajā regulējumā noteikto leģitīmo mērķu sasniegšanai un tie nedrīkst pārsniegt to, kas ir to sasniegšanai atbilstošs un nepieciešams (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland u.c.*, C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 46. punkts). Attiecībā uz pamattiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību ir jānorāda, ka atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai to aizsardzība prasa, lai atkāpes no personas datu aizsardzības un tās ierobežojumi tiktu īstenoti absolūti nepieciešamā ietvaros (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland u.c.*, C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 52. punkts).
 - 9 Lai izpildītu šo prasību, tiesiskajā regulējumā, kurā ir ietverta iejaukšanās, ir jāparedz skaidri un precīzi noteikumi, kas reglamentē attiecīgā pasākuma apjomu un piemērošanu un nosaka minimālas prasības. Personām, kuru dati tika nosūtīti, ir jābūt pietiekamām garantijām, kas ļauj efektīvi aizsargāt viņu personas datus pret ļaunprātīgas izmantošanas risku. Tiesiskajā regulējumā it īpaši ir jānorāda, kādos apstākļos un saskaņā ar kādiem nosacījumiem šādu datu apstrādi paredzošs pasākums var tikt veikts, tādējādi nodrošinot, ka iejaukšanās tiek ierobežota ar absolūti nepieciešamo. Šādu garantiju nepieciešamība ir vēl jo svarīgāka, ja personas dati tiek apstrādāti automātiski. Tā tas it īpaši ir gadījumā, kad runa ir par īpašās sensitīvu personas datu kategorijas aizsardzību (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland u.c.*, C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 54. un 55. punkts).
 - 10 Pastāv nopietnas šaubas par to, vai Direktīva 2016/681 atbilst šīm prasībām visos aspektos.

- 11 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 noteikumiem gaisa transporta uzņēmumiem ir pienākums par katru atsevišķo lidojumu nosūtīt bez izņēmuma visu pasažieru PDR datus dalībvalstu pasažieru informācijas nodaļām, kurās šie dati tiek automātiski apstrādāti un ilgstoši uzglabāti. Šajā ziņā nav nepieciešams noteikts iemesls, piemēram, konkrētas norādes par saistību ar starptautisko terorismu vai organizēto noziedzību. Tādējādi īsā laika posmā tiek apstrādāti un uzglabāti simtiem triljonu datu reģistri. Tādēļ pasažieru datu reģistru “datu saglabāšana” acīmredzamā veidā attiecas uz ļoti lielas visas Eiropas iedzīvotāju daļas pamattiesībām.
- 12 Nosūtāmie datu reģistri, kas noteikti Direktīvas 2016/681 8. panta 1. punkta pirmajā teikumā, skatot to kopsakarā ar I pielikumu, ir ļoti apjomīgi un papildus pasažieru vārdiem, uzvārdiem un adresei, kā arī visam ceļojuma maršrutam ietver arī informāciju par viņu bagāžu, ar viņiem kopā ceļojošajiem ceļotājiem, visa veida maksājumu informāciju, kā arī konkrētāk nedefinētas “vispārīgas piezīmes”. Šo datu kopums ļauj izdarīt ļoti precīzus secinājumus par attiecīgo personu privāto dzīvi un komerciālo darbību. Proti, no tiem izriet, kas, kad, kā pavadībā, uz kurieni ir ceļojis, kādu maksāšanas līdzekli šajā sakarā ir izmantojis un kāda kontaktinformācija ir tikusi norādīta, un tas, vai attiecīgā persona ir ceļojusi ar rokas vai reģistrējamo bagāžu. Izmantojot lauku ar brīvi ievadāmu tekstu “vispārīgas piezīmes” var tikt norādīti arī citi dati, kuru apjoms ir pilnībā neskaidrs (šajā ziņā skat. tālāk).
- 13 Iesniedzējtiesa uzskata, ka PDR datu apstrāde un uzglabāšana ir salīdzināma ar datu saglabāšanu telekomunikāciju jomā. Attiecībā uz to Tiesa ir norādījusi, ka tā ir ļoti plaša un īpaši būtiska iejaukšanās Hartas 7. un 8. pantā noteiktajā. Tas tādēļ, ka masveida, bez pamatojuma apjomīgu datu reģistru saglabāšana, kas ļauj izdarīt secinājumus par datu subjektu privāto dzīvi un komerciālo darbību, ir piemērota radīt sajūtu, ka viņu privātā dzīve tiek pastāvīgi uzraudzīta (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland* u.c., C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 37. punkts).
- 14 Savā pirmajā spriedumā par datu saglabāšanu Tiesa ir uzskatījusi, ka tā ir pretrunā pamattiesībām cita starpā tādēļ, ka ir jā saglabā arī tādu personu dati, attiecībā uz kurām nepastāv nekādas norādes, kas ļautu domāt, ka viņu rīcībai varētu būt sakars – kaut vai netiešs vai attāls – ar smagiem noziegumiem (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland* u.c., C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 58. punkts). Tā tas ir arī PDR datu apstrādes un uzglabāšanas gadījumā, kas pierāda, ka ar Direktīvas 2016/681 tiesību normām tiek pārsniegtas tā robežas, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu šajā direktīvā izvirzītos mērķus, un tādējādi ir nesamērīgas Tiesas judikatūras izpratnē. Papildus ir jānorāda, ka atšķirībā no telekomunikāciju datiem datu saglabāšanas ietvaros PDR dati ne tikai tiek saglabāti bez pamatojuma, bet arī tiek tālāk apstrādāti, t.i., automātiski salīdzināti ar datubāzēm un tā saucamajiem “paraugiem”.

Par otrā jautājuma a) daļu: jēdziens “smagi noziegumi”

- 15 Tāpat ir jāšaubās par PDR datu vākšanas un apstrādes precizitāti un samērīgumu, ņemot vērā noziedzīgus nodarījumus, kurus ar šo rīcību ir paredzēts apkarot. Direktīvas 2016/681 deklarētais mērķis ir novērst, atklāt, izmeklēt teroristu nodarījumus vai smagus noziegumus un saukt pie atbildības par tiem. Direktīvas 3. panta 9. punktā ir definēti “smagi noziegumi” kā II pielikumā uzskaitītie nodarījumi, par kuriem saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem var piemērot brīvības atņemšanas sodu vai ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, kura maksimālais ilgums ir vismaz trīs gadi. Direktīvas 2016/681 II pielikumā ir ietverts saraksts ar 26 nodarījumiem atbilstoši 3. panta 9. punktam. Tajos, piemēram, ietilpst korupcija (6. punkts), krāpniecība (7. punkts), datornoziedzība/kibernoziedzība (9. punkts), kā arī noziegumi pret vidi (10. punkts).
- 16 Vispirms ir apšaubāma šo tiesību normu precizitāte. Tā, piemēram, Vācijas krimināltiesībās nav tāds noziedzīgs nodarījums kā “korupcija”, bet gan šajā ziņā tas ir vispārīgs jēdziens, kas apzīmē lielu skaitu noziedzīgu nodarījumu. Tas pats attiecas uz jēdzieniem “krāpniecība”, “datornoziedzība” un “noziegumi pret vidi”.
- 17 Tas un Direktīvas 2016/681 3. panta 9. punktā izdarītā atsauce uz attiecīgo soda apmēru katrā dalībvalstī izraisa to, ka dažādās Savienības dalībvalstīs PDR dati tiek izmantoti atšķirīgi. Proti, valsts kriminālkodeksā paredzot attiecīgu kriminālsodu, katra dalībvalsts var brīvi izvēlēties noteiktus noziedzīgus nodarījumus kvalificēt vai tomēr nekvalificēt kā “smagus noziegumus” direktīvas izpratnē.
- 18 Turklāt, attiecībā uz tiesību normas atbilstību ir apšaubāms arī Direktīvas 2016/681 3. panta 9. punktā noteiktais minimālais kriminālsods, kura maksimālais ilgums ir brīvības atņemšanas sods uz trīs gadiem. Saskaņā ar Vācijas krimināltiesībām tajā ietilpst ārkārtīgi liels noziedzīgu nodarījumu skaits, kuru kvalificēšana par “smagu noziegumu” šķiet ļoti apstrīdama. Piemēram, saskaņā ar Vācijas *Strafgesetzbuch* [Kriminālkodeksa] (turpmāk tekstā – “*StGB*”) 263. pantu sods par krāpšanu jau ir brīvības atņemšanas sods līdz pieciem gadiem. Tas pats attiecas uz, piemēram, slēpšanu (*StGB* 259. pants), ar datoriem saistītu krāpšanu (*StGB* 263.a pants) vai uzticības ļaunprātīgu izmantošanu (*StGB* 266. pants). Visi šie noziedzīgie nodarījumi var būt attiecināmi uz Direktīvas 2016/681 II pielikumā uzskaitītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem (it īpaši uz 6. punktā minēto “krāpniecību”). Taču šādi noziedzīgi nodarījumi ir bieži sastopami “īkdienas noziedzībā” un ir iespējami arī maznozīmīgos gadījumos. Taču tādā gadījumā to vākšanai, kas noteikta ar Direktīvu 2016/681, nav nekāda sakara ar smagu noziegumu novēršanu un saukšanu pie atbildības par tiem.

Par otrā jautājuma b) daļu: PDR datu precizitāte

- 19 Ņemot vērā faktu, ka Tiesa ir noteikusi, ka noteikumiem, kas reglamentē attiecīgā pasākuma tvērumu un piemērošanu, ir jābūt skaidriem un precīziem (skat.

atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 141. punkts), atsevišķi PDR dati, kas gaisa transporta uzņēmumiem ir jānosūta dalībvalstu pasažieru informācijas nodaļām, Direktīvas 2016/681 I pielikumā nav pietiekami precīzi noteikti.

- 20 Nav skaidrs, kas ir jāsaprot ar nosūtāmo “vārds(-i), uzvārds(-i)” (Direktīvas 2016/681 I pielikuma 4. punkts). Par to liecina Vācijā transponētais *FlugDaG* 2. panta 1. un 9. punkts, saskaņā ar kuru ir jānosūta uzvārds, dzimtais uzvārds, vārdi un doktora grāds, ja tāds pastāv, kā arī citas ar vārdu saistītas norādes. Parastajā sarunvalodā uz jautājumu par vārdu un uzvārdu parasti netiek minēts arī dzimtais uzvārds. Tādējādi nav skaidrs, vai uz to attiecas Direktīvas 2016/681 I pielikuma 4. punktā minētais “vārds(-i), uzvārds(-i)”. Rodas arī jautājums par to, vai akadēmiskais grāds ir jāuzskata par daļu no vārda un uzvārda direktīvas izpratnē.
- 21 Saistībā ar datu nosūtīšanu un apstrādi, kas attiecas uz bieži lidojošu personu informāciju (Direktīvas 2016/681 I pielikuma 8. punkts), arī pastāv tiesību normas precizitātes trūkums. It īpaši nav skaidrs, vai domāta ir tikai dalība lojalitātes programmās bieži ceļojošām personām, vai arī konkrēta informācija par šādā programmā iesaistītās personas lidojumiem un rezervācijām.
- 22 Direktīvas 2016/681 I pielikuma 12. punktā ietvertais formulējums “vispārīgas piezīmes, tostarp” ir ļoti plašs un abstrakts. Kā izriet no vārda “tostarp”, runa ir tikai par piemēru un nepilnīgu uzskaitījumu. Turklāt, aizpildot lauku ar brīvi ievadāmu tekstu, varētu tikt izpausta arī informācija, kurai nav nekāda sakara ar pasažieru datu vākšanas mērķiem (tāpat jau arī atzinums 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 160. punkts). Šis formulējums tostarp varētu arī pieļaut nosūtīt informāciju, kuru ar Direktīvu 2016/681 nav paredzēts atļaut, proti, sensitīvus datus, kuri saskaņā ar Direktīvas 2016/681 15. apsvērumu nav jāievāc (šajā ziņā skat. arī ceturto jautājumu).

Par otrā jautājuma c) daļu: ieinteresētā trešā persona

- 23 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 1. panta 1. punktu tās mērķis ir reglamentēt gaisa pārvadātāju veikto PDR datu nosūtīšanu par ES ārējo lidojumu pasažieriem un šo datu apstrādi, ko veic dalībvalstīs. Saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta 4. punktu “pasažieris” ir jebkura persona, tostarp personas, kas ir transfēra vai tranzīta pasažieri, bet izņemot gaisa kuģa apkalpes locekļus, ko pārvadā vai pārvadās gaisa kuģī ar gaisa pārvadātāja piekrišanu, kas izpaužas kā minētās personas reģistrēšana pasažieru sarakstā. Tomēr Direktīvas 2016/681 I pielikumā tiek minēti vairāki nosūtāmie dati, kas neattiecas uz šādi definētiem “pasažieriem”. Šajā ziņā Direktīvas tiesību normas ir savstarpēji pretrunīgas.
- 24 Piemēram, tas ir pretrunā Direktīvas 2016/681 3. panta 4. punktam, ja direktīvas I pielikuma 9. punktā ir paredzēts, ka pasažieru datu apstrādes ietvaros ir jāievāc informācija par ceļojumu aģentūru un par attiecīgo ceļojuma aģentu. Saskaņā ar direktīvas I pielikuma 12. punktu laukā ar brīvi ievadāmu tekstu “vispārīgas

piezīmes” it īpaši ir jānosūta informācija par personām, kas nepilngadīgos pavada pie izlidošanas vai sagaida pie atlidošanas, kā arī par darbiniekiem, kas veic pavadīšanu.

- 25 Visi minētie dati acīmredzami neietilpst Direktīvas 2016/681 3. panta 4. punktā definētajā pasažieru kategorijā. Tomēr gaisa transporta uzņēmumiem tie ir jānosūta dalībvalstu pasažieru informācijas nodaļām un tur jāuzglabā. Attiecīgi iesniedzējtiesa uzskata, ka šajās tiesību normās noteiktais kopumā nav ierobežots tikai ar absolūti nepieciešamo Tiesas judikatūras izpratnē (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 141. punkts). Turklāt visām ieinteresētajām trešajām personām rodas jautājums par to, kā viņas būtu jāinformē par viņu personas datu apstrādi saskaņā ar VДАР 14. pantu.
- 26 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 I pielikuma 17. punktu ir jānosūta un jāapstrādā arī ar pasažieru kopā ceļojošo ceļotāju PDR dati. Attiecībā uz kopā ceļošajiem ceļotājiem tas rada dubultu uzskaiti, jo uz tiem kā pasažieriem jebkurā gadījumā jau attiecas pasažieru datu apstrāde. Līdz ar to šajā gadījumā tiek būtiski pārkāpta prasība par datu minimizēšanu (skat. VДАР 5. panta 1. punkta c) apakšpunktu).

Par otrā jautājuma d) daļu: nepilngadīgie

- 27 Saskaņā ar Direktīvu 2016/681 gaisa transporta uzņēmumiem ir pienākums nosūtīt bez izņēmuma visu pasažieru PDR datus attiecīgajām dalībvalstu pasažieru informācijas nodaļām, tādējādi tas attiecas arī uz nepilngadīgiem pasažieriem.
- 28 Nepilngadīgo datu apstrāde, pirmkārt, var tikt veikta, lai preventīvi un/vai represīvi vērstos pret nepilngadīgajiem, kuri (iespējams) ir iesaistīti terorismā vai smagos noziegumos, un, otrkārt, nepilngadīgo aizsardzības apsvērumu dēļ, piemēram, lai atklātu bērnu tirdzniecību vai sauktu par to pie atbildības. Šiem abiem dažādajiem mērķiem ir nepieciešamas diferencētas tiesību normas. To apliecina Direktīvas 2016/680 6. pants, saskaņā ar kuru, cik vien iespējams, ir skaidri jānošķir starp attiecīgo dažādu kategoriju personu personas datiem. Šajās kategorijās, kas būtu jānošķir, it īpaši ietilpst personas, par kurām ir pamatotas aizdomas, ka viņas ir izdarījušas noziedzīgu nodarījumu vai to paredzamā nākotnē izdarīs (Direktīvas 2016/680 6. panta [2. punkta] a) apakšpunkts) un personas, kas ir noziedzīgā nodarījumā cietušie, vai par kurām noteikti fakti norāda uz to, ka tās var kļūt par noziedzīgā nodarījumā cietušajiem (Direktīvas 2016/680 6. panta [2. punkta] c) apakšpunkts).
- 29 Taču, ciktāl dati tiek vākti un apstrādāti, lai represīvi vai preventīvi vērstos pret nepilngadīgajiem, ir jāievēro, ka kriminālvajāšana, pamatojoties uz informāciju, kas iegūta no pasažieru datu apstrādes, ir iespējama tikai pret jauniešiem, kuri ir sasnieguši vecumu, ar kuru iestājas kriminālatbildība. Šajā ziņā ar Direktīvu 2016/681 tiek pārsniegts tas, kas ir absolūti nepieciešamais, jo tajā nav ietverts ierobežojums attiecībā uz nepilngadīgo, kuri ir sasnieguši vecumu, ar kuru iestājas kriminālatbildība, datiem.

- 30 Attiecībā uz PDR datu vākšanu un apstrādi nepilngadīgo aizsardzības nolūkos ir jāņem vērā, ka bērni un jaunieši ir īpaši neaizsargāti. Tas ir atspoguļots Hartas 24. pantā, ar ko viņiem viņu īpašajai aizsardzībai ir piešķirtas atsevišķas Savienības pamattiesības. Šī īpašā aizsardzības vajadzība attiecas arī uz viņu personas datu apstrādi. Ciktāl nepilngadīgo pasažieru PDR datu vākšana un apstrāde ir paredzēta noziegumu, kas ir vērsti pret bērniem, novēršanai un saukšanai pie atbildības par tiem, Direktīvas 2016/681 tiesību normas šajā ziņā šķiet nepiemērotas. PDR datu apstrāde ir vēsta uz aizdomās turamu personu atklāšanu un atpazīšanu. Šajā nolūkā PDR dati tiek automātiski salīdzināti ar datubāzēm un paraugiem, lai identificētu aizdomās turamas personas (skat. Direktīvas 2016/681 6. panta 2. punktu). Taču nepilngadīgo dati nepilngadīgo aizsardzības pret bērnu tirdzniecību kontekstā tieši nav aizdomās turamo personu dati, bet, gluži pretēji, aizsargājamo personu dati. Tādēļ arī pret tiem būtu jāattiecas atšķirīgi. Tieši tad nepastāv vajadzība veikt paraugu salīdzināšanu. Šajā ziņā attiecībā uz nepilngadīgo pasažieru PDR datu apstrādi ir acīmredzami, ka Direktīvā 2016/681 nav paredzētas pietiekami diferencētas tiesību normas.

Par otrā jautājuma e) daļu: IPI dati

- 31 Direktīvas 2016/681 8. panta 2. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis pieņem nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka pasažieru informācijas nodaļām tiek nosūtīti arī jebkādi iepriekšēji pasažieru informācijas dati (IPI dati) šīs direktīvas I pielikuma 18. punkta izpratnē, tostarp identitātes dokumenta veids, numurs, izdevējvalsts un derīguma termiņš, valstspiederība, uzvārds, vārds, dzimums, dzimšanas datums, aviokompānija, lidojuma numurs, izlidošanas datums, ierašanās datums, izlidošanas lidosta, ierašanās lidosta, izlidošanas laiks un ierašanās laiks. Šajā ziņā IPI dati vairākkārt pārklājas ar katrā ziņā nosūtāmajiem PDR datiem, piemēram, paredzētajiem ceļojuma datumiem (Direktīvas 2016/681 I pielikuma 3. punkts), vārdu un uzvārdu (Direktīvas 2016/681 I pielikuma 4. punkts) vai informāciju par visu ceļojuma maršrutu (Direktīvas 2016/681 I pielikuma 7. punkts).
- 32 Šī pasažieru datu dubultā apstrāde ir pretrunā cita starpā Direktīvā 2016/680 nostiprinātajam datu minimizēšanas principam. Tas vispirms izriet no Direktīvas 2016/680 4. panta 1. punkta c) apakšpunkta, kurā ir paredzēts, ka personas dati, ņemot vērā nolūkus, kādos tos apstrādā, nevar būt pārmērīgi. Direktīvas 2016/680 20. panta 1. punktā šis princips ir precizēts tādējādi, ka dalībvalstīm ir jāparedz, ka datu apstrādes pārzinis īsteno pasākumus, lai efektīvi īstenotu datu aizsardzības principus, piemēram, datu minimizēšanu. Turklāt šīs direktīvas 20. panta 2. punktā ir paredzēts, ka ir jāapstrādā tikai personas dati, kas ir nepieciešami katram konkrētajam apstrādes nolūkam.

Par otrā jautājuma f) daļu: paraugu juridiskais pamats

- 33 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 6. panta 3. punkta b) apakšpunktu datu reģistri, kurus gaisa transporta uzņēmumi ir nosūtījuši dalībvalstu pasažieru informācijas

nodaļām, ir jāsalīdzina ar iepriekš noteiktiem kritērijiem (tā saucamajiem “paraugiem”). Direktīvas 2016/681 6. panta 4. punkta otrajā un ceturtajā teikumā ir noteikts, ka iepriekš noteiktajiem kritērijiem ir jābūt mērķorientētiem, samērīgiem un konkrētiem un ka šie kritēriji nedrīkst būt balstīti uz personas rasi vai etnisko izcelsmi, politiskiem uzskatiem, reliģiju vai filozofisko pārliecību, dalību arodbiedrībās, veselību, seksuālo dzīvi vai dzimumorientāciju. Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 6. panta 4. punkta trešo teikumu paraugu izveide ir dalībvalstu attiecīgo pasažieru informācijas nodaļu uzdevums.

- 34 Tātad visa paraugu salīdzināšanas izveide saturiski pilnībā ir atstāta katras dalībvalsts izpildvaras ziņā. Tas nozīmē, ka Savienības dalībvalstis izmanto dažādus paraugus un tādējādi uz pasažieriem, atkarībā no ceļojuma galamērķa, attiecas dažādi paraugi, kas var novest pie pilnībā atšķirīgiem rezultātiem.
- 35 Ir jājautā, vai tas ir saderīgi ar Hartas 8. panta 2. punktu un 52. pantu, kā arī LESD 16. panta 2. punktu. Hartas 8. panta 2. punktā ir noteikts, ka personas dati ir jāapstrādā godprātīgi, noteiktiem mērķiem un ar attiecīgās personas piekrišanu vai ar citu likumīgu pamatojumu, kas paredzēts tiesību aktos. Atbilstoši Hartas 52. panta 1. punkta pirmajam teikumam visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos. Saskaņā ar LESD 16. panta 2. punktu Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru paredz noteikumus par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz Savienības iestāžu un struktūru veikto personas datu apstrādi, kā arī personas datu apstrādi, ko veic dalībvalstis saistībā ar Savienības tiesību aktu darbības jomu.
- 36 Lai pamatotu iejaukšanos Savienības pamattiesībās, ne tikai ir nepieciešama jebkāda tiesību akta esamība, bet tam ir arī jābūt pietiekami precīzam (skat. spriedumu, 2016. gada 21. decembris, *AGET Iraklis*, C-201/15, EU:C:2016:972, 99. punkts). Personai, uz kuru attiecas tiesību akts, ir jābūt iespējai paredzēt no tiesību akta izrietošās sekas, turklāt ir pieļaujama atvērta tiesību norma, ja regulēšanas priekšmetam nav iespējama precīzāka tiesību norma (spriedums, 2003. gada 20. maijs, *Österreichischer Rundfunk* u.c., C-465/00, C-138/01 un C-139/01, EU:C:2003:294, 77. punkts).
- 37 Šīs prasības nav izpildītas ar Direktīvas 2016/681 6. panta 4. punktu. Šīs direktīvas 6. panta 4. punkta otrā teikuma gadījumā runa ir par nenoteiktiem vārdu salikumiem, ar kuriem tiek radīts maldīgs iespaids par kritēriju precizēšanu, kas faktiski nepastāv. Ar Direktīvas 6. panta 4. punkta trešo teikumu būtisks un principā nozīmīgs lēmums par to, kādi dati būtu jāizmanto kritēriju vai paraugu izveidei automātiskās salīdzināšanas veikšanai, tiek pilnībā atstāts dalībvalstu ziņā. Tomēr tas nav obligāti nepieciešams regulēšanas priekšmeta dēļ. Eiropas likumdevējam acīmredzami būtu bijis iespējams minēt noteiktus datus vai kritērijus, kas būtu vai nebūtu jāizmanto izveidojot paraugu. Šajā ziņā nedz noziedzība vai terorisms, kas norisinās atsevišķajās dalībvalstīs, nedz kritēriji, pēc kuriem var tikt identificētas aizdomās turamās personas, neatšķiras starp dažādām dalībvalstīm.

- 38 Kā vienīgais dalībvalstu izstrādāto paraugu samērīguma kontroles mehānisms Direktīvas 2016/681 6. panta 7. punktā, skatot to kopsakarā ar tās 5. pantu, ir paredzēts, ka pasažieru informācijas nodaļas datu aizsardzības inspektoram būtu tiem piekļuve. Tomēr saskaņā ar šīs direktīvas 5. panta 1. punktu datu aizsardzības inspektoru parasti pati ieceļ un tajā nodarbina pasažieru informācijas nodaļa, tādējādi viņa neatkarība *a priori* nav nodrošināta (par datu aizsardzības uzraudzības iestādes neatkarību skat. spriedumus, 2010. gada 9. marts, Komisija/Vācija, C-518/07, EU:C:2010:125, un 2012. gada 16. oktobris, Komisija/Austrija, C-614/10, EU:C:2012:631).

Par otrā jautājuma g) daļu: uzglabāšanas ilgums

- 39 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 12. panta 1. punktu PDR dati tiek uzglabāti piecus gadus. Atbilstoši šīs direktīvas 25. apsvēruma otrajam teikumam datu un to izmantošanas rakstura dēļ ir nepieciešams PDR datus glabāt pietiekami ilgi. Tomēr nav precizēts, kāpēc ir nepieciešams piecu gadu uzglabāšanas laiks.
- 40 Iesniedzējtiesai nav skaidrs, kāpēc būtu nepieciešams tik ilgs uzglabāšanas laiks. Pēc tam, kad pasažieri ir tikuši novērtēti pirms to paredzētās ieceļošanas dalībvalstī vai izlidošanas no tās saskaņā ar Direktīvas 2016/681 6. panta 4. punkta pirmo teikumu, šajā sakarā nekonstatējot neatbilstības, nav nekādu objektīvu pazīmju, kas ļautu uzskatīt, ka viņiem varētu būt kaut netieša saikne ar terora aktiem vai smagiem noziegumiem. Tādējādi nav pietiekamas saiknes starp datu reģistru uzglabāšanu un Direktīvā 2016/681 izvirzītajiem mērķiem. Tikai gadījumā, ja pastāv konkrētas pazīmes, kas liecina par to, ka noteikti pasažieri var radīt apdraudējumu, ilgstoša [datu] uzglabāšana šķiet piemērota (skat. atzinumu 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 204. un nākamie punkti). Savukārt tikai teorētiska iespēja, ka dati kaut kad varētu kļūt svarīgi drošībai, nedrīkstētu būt pietiekama, lai pamatotu būtisko iejaukšanos pamattiesībās, ko veido personas datu uzglabāšana vairāku gadu garumā.
- 41 Saistībā ar datu saglabāšanu, kas ir cita veida apjomīga un bez pamatojuma veikta personas datu saglabāšana, Tiesa jau ir konstatējusi, ka ar direktīvu, kurā ir paredzēts uzglabāšanas ilgums līdz divdesmit četriem mēnešiem, iejaukšanās netiek ierobežota ar absolūti nepieciešamo (spriedums, 2014. gada 8. aprīlis, *Digital Rights Ireland u.c.*, C-293/12 un C-594/12, EU: 2014:238, 63. punkts). Ja datu saglabāšanas gadījumā jau divdesmit četri mēneši ir pārāk ilgi, tad vēl jo vairāk tādi ir pieci gadi, kā tas ir šajā lietā.

Par otrā jautājuma h) daļu: depersonalizēšana

- 42 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 25. apsvērumu tā saucamā depersonalizēšana ir paredzēta augsta datu aizsardzības līmeņa nodrošināšanai. Tas šķiet ļoti apšaubāmi. Šīs direktīvas 12. panta 2. punktā šādi nodēvētā datu reģistru “depersonalizēšana”, kas jāveic pēc sešiem mēnešiem, neko nemaina attiecībā uz uzglabāšanas termiņa nesamērīgumu.

- 43 Vispirms ir jākonstatē, ka apzīmējums “depersonalizēšana” ir neatbilstošs un maldinošs. Tā ir vienkārši datu pseidonimizācija Direktīvas 2016/680 3. panta 5. punkta izpratnē. Tā atšķiras no anonimizācijas tādējādi, ka atšķirībā no pēdējās minētās datu piesaistīšana noteiktai personai netiek padarīta neiespējama pastāvīgi un galīgi, bet gan ir iespējams veikt depersonalizēšanas reversiju (skat. Direktīvas 2016/681 12. panta 3. punktu), tātad bez problēmām ir iespējams atjaunot tiešu [datu] sasaisti ar personu. Tādēļ nav skaidrs, kādēļ tāpat kā Direktīvā 2016/680 netiek izmantots pseidonimizācijas jēdziens. Taču pseidonimizācija tās atgriezeniskās būtības dēļ iejaukšanās intensitāti pamattiesībās samazina ievērojami mazāk kā īsta anonimizācija.
- 44 Turklāt ir jāievēro Direktīvas 2016/680 4. panta 1. punkta e) apakšpunktā noteiktais. Saskaņā ar šo noteikumu personas dati tiek glabāti veidā, kas pieļauj datu subjektu identifikāciju, ne ilgāk, kā tas ir nepieciešams tiem nolūkiem, kādos tos apstrādā. Direktīvas 2016/681 12. panta 2. punktā paredzētās tā dēvētās depersonalizēšanas gadījumā datu subjekta identificēšana ir iespējama visu piecu gadu uzglabāšanas laiku, kā to apliecina Direktīvas 2016/681 12. panta 3. punkts, kurā ir reglamentēta [datu] (atkal)izpaušana, beidzoties sešu mēnešu termiņam. Taču nešķiet, ka tas būtu obligāti nepieciešams Direktīvas 2016/681 mērķiem un to arī nav pamatojis likumdevējs.

Par otrā jautājuma i) daļu: paziņošana pēc depersonalizēšanas reversijas veikšanas

- 45 Direktīvā 2016/681 nav tiesību normas, kas paredzētu, ka datu subjekti par to būtu jāinformē, ja attiecībā uz viņu datiem, kurus uzglabā dalībvalstu pasažieru informācijas nodaļas, saskaņā ar šīs direktīvas 12. panta 3. punktu tiek veikta depersonalizēšanas reversija. Noteikts ir tikai tas, ka depersonalizēšanas reversiju ir jāapstiprina “tiesu iestādei” vai citai valsts iestādei (Direktīvas 2016/681 12. panta 3. punkta b) apakšpunkts).
- 46 Tiesa savā atzinumā par ES un Kanādas nolīgumu jau ir norādījusi, ka, lai gan saskaņā ar šo paredzēto nolīgumu pasažieri tīmekļvietnē būtu jāinformē par viņu datu vispārējo apstrādi drošības pārbaūžu un pārbaūžu uz robežas ietvaros, taču šī vispārīgā informēšana nesniedz viņiem iespēju uzzināt, vai kompetentās iestādes izmanto viņu datus ārpus šīm pārbaudēm (atzinums 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 223. punkts). Tālāk Tiesas atzinumā burtiski ir minēts: “Līdz ar to [...] gadījumos, kad ir objektīvas pazīmes, kas pamato šādu izmantošanu un prasa tiesas vai neatkarīgas administratīvas iestādes iepriekšēju atļauju, aviopasažieru individuāla informēšana izrādās nepieciešama. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad aviopasažieru PDR dati tiek izpausti citām valsts iestādēm vai privātpersonām” (atzinums 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 223. punkts).
- 47 Iesniedzējtiesa uzskata, ka šis Tiesas vērtējums ir attiecināms uz Direktīvu 2016/681, un tādēļ pārstāv viedokli, ka datu subjekti ir individuāli jāinformē par viņu datu depersonalizēšanas reversiju. Ja Tiesa uzskatītu, ka

tūlītēja paziņošana datu subjektiem par depersonalizēšanas reversiju varētu pārāk būtiski ietekmēt izvirzīto mērķi – novērst, atklāt, izmeklēt teroristu nodarījumus un smagus noziegumus un saukt pie atbildības par tiem, tad iesniedzējtiesa uzskata, ka datu subjektu informēšana būtu nepieciešama vēlākais brīdī, kad vairs nepastāv risks apdraudēt depersonalizēšanas reversijas mērķi, piemēram, izmeklēšanas pasākumu izbeigšanas dēļ.

- 48 Tāpat saskaņā ar Hartas 47. pantu datu attiecīgajai personai ir tiesības uz pārskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā, nevis “tiesu iestādē”. Tomēr šajā gadījumā jebkurš tiesību aizsardzības līdzeklis ir izslēgts.

Par trešo jautājumu: informācijas nosūtīšana trešajām valstīm

- 49 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 11. panta 1. punktu PDR dati un šādu datu apstrādes rezultāti var tikt nosūtīti trešajai valstij vienīgi katrā gadījumā atsevišķi, ja ir izpildīti Pamatlēmuma 2008/977/TI 13. pantā izklāstītie nosacījumi, ja nosūtīšana ir nepieciešama šīs direktīvas mērķiem, ja trešā valsts piekrīt datus nosūtīt citai trešai valstij vienīgi tad, ja tas ir stingri nepieciešams šīs direktīvas mērķiem, un vienīgi ar minētās dalībvalsts nepārprotamu atļauju, un ir izpildīti direktīvas 9. panta 2. punktā noteiktie nosacījumi.
- 50 Direktīvas 2016/681 11. panta 2. punktā ir ietverts izņēmums no šīs prasības, nosakot, ka, neatkarīgi no Pamatlēmuma 2008/977/TI 13. panta 2. punkta (tagad – Direktīvas 2016/680 38. pants) PDR datu nosūtīšana trešajām valstīm bez iepriekšējas piekrišanas no dalībvalsts, no kuras dati tika iegūti, ir atļauta tikai ārkārtas apstākļos, proti, ja nosūtīšana uz trešo valsti ir nepieciešama, lai reaģētu uz konkrētiem un reāliem draudiem saistībā ar teroristu nodarījumiem vai smagiem noziegumiem dalībvalstī vai trešā valstī, un nav iespējams laikus saņemt iepriekšēju piekrišanu.
- 51 Ņemot vērā to, ka izpaužot datus trešajām valstīm, to valsts iestādes iegūst piekļuvi PDR datiem, visi principi, kas attiecas uz datu izmantošanu un kuru mērķis ir nodrošināt ar to saistītās iejaukšanās pamattiesībās samērīgumu un pienācīgu personas datu aizsardzības līmeni, ir jāpiemēro arī trešajām valstīm. Šajā ziņā Tiesa savā atzinumā par ES – Kanādas nolīgumu ir precizējusi, ka personas datu pārsūtīšana no Savienības uz trešo valsti var notikt tikai tad, ja šajā valstī ir nodrošināts pamatbrīvību un pamattiesību aizsardzības līmenis, kas būtībā ir ekvivalents Savienībā garantētajam līmenim. Šādi netiek pieļauts, ka šajā nolīgumā paredzētais aizsardzības līmenis varētu tikt apiets, pārsūtot personas datus uz citām trešajām valstīm, un lai garantētu Savienības tiesībās piedāvātā aizsardzības līmeņa turpinātību (atzinums 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 214. punkts). Tiesa no tā ir secinājusi, ka personas datu pārsūtīšana uz trešo valsti var notikt tikai tad, ja pastāv vai nu ES – Kanādas nolīgumam ekvivalents nolīgums starp Savienību un attiecīgo trešo valsti, vai, ja pastāv saskaņā ar Direktīvas 95/46 25. panta 6. punktu (tagad VDA 45. panta 3. punkts) pieņemts Komisijas lēmums, kurā ir konstatēts, ka minētā trešā valsts nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni Savienības tiesību izpratnē, un kurā ir

norādītas iestādes, kam ir paredzēts pārsūtīt PDR datus (atzinums 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 214. punkts).

- 52 Šie nosacījumi tiek vājināti ar Direktīvas 2016/681 11. pantu. Šīs direktīvas 11. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir atsauce uz Pamatlēmuma 2008/977/TI 13. pantu. Šis pamatlēmums tika atcelts ar Direktīvu 2016/680. Atsauces uz pamatlēmumu tagad uzskata par atsaucēm uz Direktīvu 2016/680, skat. šīs direktīvas 59. pantu. Atceltā Pamatlēmuma 2008/977/TI 13. pantam būtībā atbilst Direktīvas 2016/680 35.–38. pants.
- 53 Saskaņā ar Direktīvas 2016/680 35. panta 1. punkta d) apakšpunktu datu nosūtīšana uz trešo valsti ir pakļauta nosacījumam, ka Komisija saskaņā ar šīs direktīvas 36. pantu ir pieņēmusi lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību vai, ja šāda lēmuma nav, ka pastāv atbilstošas garantijas 37. panta izpratnē, vai, ja nepastāv arī tādas, pastāv atkāpe saskaņā ar 38. pantu. Šajā ziņā atsauce Direktīvas 2016/681 11. panta 1. punkta a) apakšpunktā uz Pamatlēmuma 2008/977/TI 13. pantu un līdz ar to uz Direktīvas 2016/680 35. pantu nenodrošina pienācīgu trešās valsts datu aizsardzības līmeni, ar atsauci arī uz Direktīvas 2016/680 38. pantu pieļaujot uz trešajām valstīm nosūtīt PDR datus, pat ja nav lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību vai atbilstošām garantijām. Tā tas ir it īpaši tāpēc, ka atkāpes jēdziens Direktīvas 2016/680 38. panta izpratnē ir formulēts ļoti plaši. Proti, ar šo tiesību normu tiek pieļauta PDR datu nosūtīšana uz trešajām valstīm bez pienācīga datu aizsardzības līmeņa, ja tas katrā atsevišķā gadījumā ir nepieciešams Direktīvas 2016/680 1. panta 1. punkta izklāstītajiem nolūkiem (lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem, vai izpildītu kriminālsodus, tostarp lai pasargātu no draudiem sabiedriskajai drošībai un tos novērstu), vai saistībā ar šiem nolūkiem, lai celtu, īstenotu vai aizstāvētu likumīgas prasības, skat. Direktīvas 2016/680 38. panta 1. punkta d) un e) apakšpunktu.

Par ceturto jautājumu: vēlmes attiecībā uz maltīti laukā ar brīvi ievadāmu tekstu

- 54 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 6. panta 4. punkta ceturto teikumu kritēriji, pēc kuriem dalībvalstu pasažieru informācijas nodaļas veic PDR datu automātisku salīdzināšanu, nekādā gadījumā nevar būt balstīti uz personas rasi vai etnisko izcelsmi, politiskiem uzskatiem, reliģiju vai filozofisko pārliecību, dalību arodbiedrībās, veselību, seksuālo dzīvi vai dzimumorientāciju.
- 55 Tomēr šajā tiesību normā ir ietverts tikai paziņojums par nodomu, kam pretrunā ir it īpaši Direktīvas 2016/681 I pielikuma 12. punkts. Tas tādēļ, ka, izmantojot lauku ar brīvi ievadāmu tekstu “vispārīgas piezīmes”, kas obligāti bez izņēmuma ir jānosūta katrā atsevišķā gadījumā pasažieru informācijas nodaļām, nenosakāma daudzuma informācija, tostarp īpaši sensitīvi dati var tikt nosūtīti pasažieru informācijas nodaļām un tās tos var izmantot. Piemēram, šajā laukā ar brīvi ievadāmu tekstu varētu tikt nosūtīta informācija, ka pasažieris ir vēlējis košera ēdienus vai halal maltītes. Tomēr šī informācija ļauj izdarīt secinājumus par datu

subjekta reliģisko pārliecību, tādējādi tie ir īpaši sensitīvi dati iepriekš minētajā izpratnē.

Par piekto jautājumu: gaisa transporta uzņēmumu sniegtā informācija

- 56 Saskaņā ar Direktīvas 2016/681 13. panta 3. punktu tā neskar Direktīvas 95/46 piemērojamību personas datu apstrādei, ko veic gaisa pārvadātāji, jo īpaši to pienākumus veikt piemērotus tehniskus un organizatoriskus pasākumus personas datu drošības un konfidencialitātes nodrošināšanai. Direktīvas 2016/681 21. panta 2. punktā ir arī precizēts, ka nedrīkst tikt skarta Direktīvas 95/46/EK piemērojamība personas datu apstrādei, ko veic gaisa pārvadātāji.
- 57 Direktīva 95/46 ir tikusi aizstāta ar VDAR (skat. VDAR 94. panta 2. punktu, saskaņā ar kuru atsauces uz Direktīvu 95/46 uzskata par atsaucēm uz VDAR).
- 58 Saskaņā ar VDAR 13. pantu datu subjektiem personas datu vākšanas gadījumā ir jāsniedz tajā norādītā informācija. Jēdziens “personas dati” ir definēts VDAR 4. panta 1. punktā. Gaisa transporta uzņēmumu veiktā pasažieru un ieinteresēto trešo personu PDR datu vākšana ir personas datu vākšana šajā izpratnē, tādējādi šajā gadījumā uz gaisa transporta uzņēmumiem attiecas VDAR 13. pants.
- 59 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, ņemot vērā jau iepriekš minēto ar PDR datu apstrādi saistītās iejaukšanās pamattiesībās smagumu, attiecībā uz informēšanas pienākumu ir jāpiemēro stingri kritēriji.
- 60 Pēc iesniedzējtiesas domām tas ir gaisa transporta uzņēmumu pienākums saskaņā ar VDAR 13. un 14. pantu informēt datu subjektus, jo pretējā gadījumā pastāvētu nepilnība, kas nebūtu saderīga ar Hartas 7. un 8. pantu. Tādēļ varētu būt nepieciešams, ka gaisa transporta uzņēmumi nepārprotami informē pasažierus par visiem viņu savāktajiem PDR datiem, par nolūku tos pārsūtīt dalībvalstu pasažieru informācijas nodaļām un par tajās notiekošo datu reģistru turpmāku apstrādi, tostarp par piecu gadu glabāšanas termiņu, un par viņu kā datu subjektu konkrētajām tiesībām. Tas tādēļ, ka bez šādas informācijas attiecīgajiem pasažieriem praktiski nebūtu iespējas īstenot viņu kā datu subjektu tiesības. Taču Direktīvā 2016/681 attiecībā uz šo nav ietvertas tiesību normas.
- 61 Tiesa jau savā atzinumā par ES – Kanādas nolīgumu ir norādījusi, ka, lai nodrošinātu šo tiesību ievērošanu, ir svarīgi, ka pasažieri tiek informēti par viņu PDR datu pārsūtīšanu uz Kanādu un šo datu izmantošanu no brīža, kad šāda izpaušana nevar traucēt paredzētajā nolīgumā minēto valsts iestāžu veiktajai izmeklēšanai. Proti, šāda informācija izrādās faktiski nepieciešama, lai pasažieriem dotu iespēju izmantot savas tiesības pieprasīt piekļuvi PDR datiem, kas uz viņiem attiecas, un vajadzības gadījumā lūgt izdarīt tajos labojumus, kā arī izmantot tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā saskaņā ar Hartas 47. panta pirmo daļu (atzinums 1/15, 2017. gada 26. jūlijs, EU:C:2017:592, 220. punkts).

- 62 Kā piemērs tam, ka gaisa transporta uzņēmumi nepietiekami informē pasažierus, šajā gadījumā esot minētas prasītāja izmantotās aviosabiedrības norādes. Informācija, ko norādījusi *Lufthansa AG* savā tīmekļvietnē (<https://www.lufthansa.com/xx/de/informationen-zum-datenschutz>, pēdējoreiz skatīta 2020. gada 11. maijā) ir šāda:

“Kas ir atbildīgā persona?

Deutsche Lufthansa [..] turpmāk informē Jūs par Jūsu personas datu apstrādi [..]

[..]

Kur es varu vērsties?

Ja Jums [..] rodas jautājumi par datu aizsardzību [..], sazinieties ar mūsu datu aizsardzības speciālistu:

[..]

Uz kādu [..] saistību pamata mēs apstrādājam Jūsu datus?

Mēs apstrādājam pasažieru datus, pamatojoties uz tiesību aktos noteiktajām saistībām atbilstoši VDAR 6. panta 1. punkta pirmā teikuma c) apakšpunktam:

Ciktāl mums ir tiesību aktos noteikts pienākums, mēs apstrādājam personas datus, lai [..] izpildītu prasības drošības jomā [..]

Informācijas nosūtīšana imigrācijas iestādēm:

- *pamatojoties uz pasažieru datu nolīgumu starp ES un ASV vai Kanādu*
- *pamatojoties uz Fluggastdatengesetz [Likumu par pasažieru datu apstrādi] Vācijā*
- *API* (Advance Passenger Information) datu nosūtīšana, ciktāl mums ir pienākums piedalīties starptautisko pārvadājumu uzraudzības darbībās*

**pases vai personas apliecības mašīnlasāmās daļas dati*

Papildu informāciju Jūs saņemsiet kompetentajās iestādēs.

[..]

Kas saņem Jūsu datus?

[..] Jūsu dati [var] tikt pārsūtīti šādām saņēmēju kategorijām:

[..]

valsts struktūrām un iestādēm, piemēram, pamatojoties uz imigrācijas noteikumiem vai policijas un izmeklēšanas darbībām.

Šajā ziņā var gadīties, ka personas dati tiek nosūtīti uz trešajām valstīm vai starptautiskām organizācijām. Jūsu aizsardzībai un Jūsu personas datu aizsardzībai šādas datu nosūtīšanas gadījumā ir paredzētas garantijas, kas ir atbilstošas un saderīgas ar tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem.

Ciktāl šīs [datu] nosūtīšanas nav balstītas uz likumisku pamatu vai tiek veiktas uz valsti, attiecībā uz kuru nepastāv ES Komisijas pieņemts lēmums par aizsardzības līmeņa pietiekamību, mēs izmantojam ES līguma standartklauzulas.

Kādas ir Jūsu tiesības uz datu aizsardzību?

Lufthansa piešķir lielu nozīmi tam, lai mūsu apstrādes procesus veidotu godīgus un pārskatāmus. Tādēļ mums ir svarīgi, ka, pastāvot attiecīgajam tiesību aktos paredzētajam nosacījumam, datu subjekti papildus tiesībām iebilst var izmantot šādas tiesības:

piekļuves tiesības, VDAR 15. pants

tiesības labot, VDAR 16. pants

tiesības uz dzēšanu (“tiesības tikt aizmirstam”), VDAR 17. pants

tiesības ierobežot apstrādi, VDAR 18. pants

tiesības uz datu pārnesamību, VDAR 20. pants

tiesības iebilst, VDAR 21. pants

[..]”

- 63 Šī informācija varētu būt nepietiekama un maldinoša. It īpaši norāde, ka IPI datu gadījumā skarti esot tikai pasēs vai personas apliecības mašīnlasāmā daļa, ir acīmredzami nepilnīga. Tas tādēļ, ka saskaņā ar Direktīvas 2016/681 I pielikuma 18. punktu ir jānosūta IPI dati, ciktāl tie tiek vākti, tostarp aviokompānija, lidojuma numurs, kā arī ielidošanas un izlidošanas dienas, laiki un vietas, tātad katrā ziņā ne tikai personu apliecinošu dokumentu mašīnlasāmās daļas. Turklāt nav nevienas norādes uz Direktīvu 2016/681, bet vienīgi uz *FlugDaG*. Papildus nav nevienas atsauces uz Direktīvas 2016/681 vai *FlugDaG* saturu. Tādējādi attiecīgajām personām pirms lidojuma rezervēšanas nav pārskatāmi, kura iestāde ir attiecīgās dalībvalsts pasažieru informācijas nodaļa un kā tajā var vērsties, kā tieši PDR dati tur tiek apstrādāti, vai arī cik ilgi tās drīkst uzglabāt viņu PDR datus. Šajā ziņā šķiet, ka *Lufthansa AG* sniegtā informācija par pasažieriem

neizpilda VDAR 13. panta prasības; nemaz nerunājot par citām personām, par kurām arī ir jāziņo.

DARBBA VERSIJA